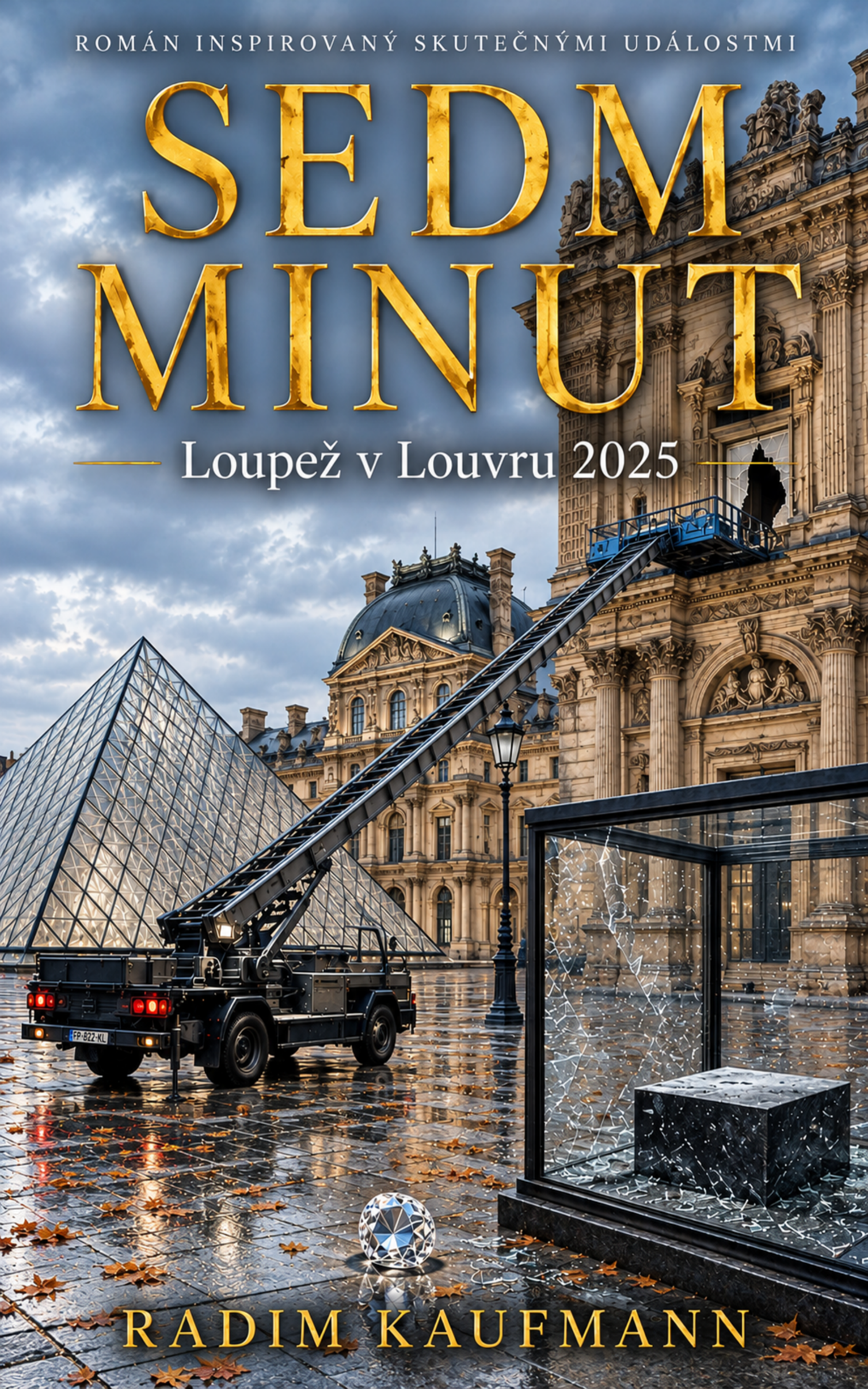
ROMÁN INSPIROVANÝ SKUTEČNÝMI UDÁLOSTMI

SEDM MINUT

Loupež v Louvru 2025

RADIM KAUFMANN

RADIM KAUFMANN

SEDM MINUT

Loupež v Louvru 2025

ROMÁN

UKÁZKA · PRVNÍ ČTYŘI KAPITOLY

radimkaufmann.cz

O románu

Román vychází z loupeže v pařížském Louvru na podzim roku 2025. Postavy, jejich rozhovory a soukromé příběhy jsou smyšlené. Časový průběh událostí, vyšetřování i archivní nálezy jsou pro potřeby příběhu literárně dotvořeny.

© Radim Kaufmann, 2026. Práva k textu vyhrazena. Uvedení obálky a ilustrací neznamená udělení licence k jejich samostatnému přebírání. Toto vydání neprohlašuje vlastnictví práv ke skutečným muzejním dílům ani ke značkám zobrazeným v románovém kontextu.

Tiráž a tvůrčí tým

Vedení a spoluautoři

Autor a vydavatel	Radim Kaufmann
Šéfredaktor	Radim Kaufmann
Spoluautoři	Claire Whitaker, Spencer Reed, Julian Hartwell, Tessa Monroe, Gavin Rhodes, Naomi Fletcher, Wesley Porter

Redakce

Vedoucí redakčního provozu	Erin Caldwell
Akviziční redaktor	Camille Foster
Vedoucí knižní řady	Audrey Nolan
Odpovědný redaktor titulu	Owen Barrett
Vedoucí rubriky	Marissa Cole
Koncepční redaktor	Nora Callahan
Stylistický redaktor	Lydia Shaw
Jazykový redaktor	Maya Chen
Jazykový korektor	Leah Winters

Obrazová podoba

Výtvarný ředitel	Vera Hollander
Knižní grafik	Jasper Vaughn
Grafik knižních obálek	Roman Blake
Obrazový redaktor	Celeste Rowan
Ilustrátor	Hazel Corbin

Sazba a výroba

Sazeč	Fiona Ashby
Vedoucí výroby	Meredith Sutton
Specialista na elektronické knihy	Devin Cho

Kaufmann Creative AI Studio©

Kreativní ředitel studia	Nolan Pierce
Výtvarnice návrhů obálek a scén	Ivy Carver
Ilustrátorka výukových materiálů	Lucia Vega
Specialista na retuš a obrazovou postprodukci	Felix Archer

Obsah knihy

Ukázka obsahuje první čtyři celé kapitoly.

ČÁST I – PŘED OTEVŘENÍM 7

1. Město před šestou . . . 9

2. Muž, který čeká . . . 16

3. Osm židlí . . . 25

4. Cena věci . . . 33

5. Papír a víno . . . 41

6. Šestý člověk . . . 49

ČÁST II – JMÉNO NAVÍC 56

7. Prezenční listina . . . 58

8. Laguna . . . 65

9. B-214 . . . 73

10. Nula tři . . . 80

11. Nad střechami . . . 88

12. Jediné zvýšení hlasu . . . 97

ČÁST III – NOC PŘED 106

13. Mluví moc . . . 108

14. Tři evidence . . . 115

15. Osm svíček . . . 122

16. Dnes ne . . . 129

17. Déšť 137

18. 9:29 145

ČÁST IV – SEDM MINUT 153

19. Plošina 155

20. Devět předmětů 162

21. Koruna 170

22. Volný den 175

23. Co zbývá po zprávách 182

24. Studený gril 189

ČÁST V – CO ZŮSTALO 196

25. Dvě věci najednou 198

26. Falešný řetězec 207

27. Julien Mercier 213

28. Za sklem 219

29. Přes ulici 228

30. Originál 236

ČÁST I – PŘED OTEVŘENÍM

KAPITOLA 1

Město před šestou

Kaufmann Creative AI Studio© · Paříž před otevřením

Kropicí vůz smetl vodu k obrubníku. Muž s přepravkou zvedl nohu právě včas.

„Počkejte, ještě jednu!“ zavolal.

Řidič stáhl okénko. „Tak ji přeneste.“

Muž přeběhl mokrý pruh a složil přepravku za dveře. Vůz se znovu pohnul. Nad Seinou zůstával zbytek noci, voda byla černá a v odrazech lamp se téměř nehýbala. Paříž před šestou nebyla prázdná. Jen v ní zatím bylo slyšet, kdo na koho čeká.

V desátém obvodu vyjela roleta malé kavárny. Majitel vynesl dvě židle, postavil je ke kulatému stolu a jednu přitlačil k zemi. Kývala se.

„Zase ta levá?“ ozvalo se zevnitř.

„Pořád ta levá.“

Pod kratší nohu zasunul složený karton. Teprve potom šel pro další dvě.

O kus dál si na obrubník sedl hudebník a opřel kytaru o koleno. Zahrál tón, utáhl strunu a zkusil ji znovu.

„Ještě je brzo," řekl kavárník.

„Vždyť jen ladím."

„Právě to slyším."

Hudebník přitiskl dlaň ke strunám. Nechal projet kropicí vůz a pak začal znovu, tišeji. Pouzdro měl pořád zavřené.

V první soupravě linky sedm jelo sedm lidí. Uklízečka spala s rukama zkříženýma na tašce, pekař si stíral mouku z manžety a student pohyboval při čtení rty. Dveře se otevřely do prázdného nástupiště. Nikdo nevystoupil. Vlak je odvezl dál pod městem.

Camille Laurent stála o čtyři patra výš než dvůr, do něhož směřovalo jediné okno jejího bytu. Dům neměl výtah a schody se mezi patry pokaždé nepatrně stáčely, protože stavitel před více než stoletím nevěřil pravému úhlu nebo neměl čas ho dodržet. Byt byl malý a zařízený tak, aby v něm nic nepřekáželo cestě od dveří k oknu. Camille tam stála bosá, ještě neoblečená do práce, a držela v obou rukou hrnek kávy. Z protějšího domu viděla jen zadní stěnu, čtyři balkony a prádlo ženy z druhého patra, která je věšela venku i v zimě. Obloha nad střechami už bledla, ale do dvora světlo ještě nedosáhlo.

Za jejími zády doběhlo opakované odstředění. Poslední otáčky bubnu byly pomalejší a každou provázelo tlumené bouchnutí, jako by uvnitř zůstal kámen. Camille zvuk poznala, ale chvíli se nepohnula. Prádlo vložila do pračky předevčírem večer a od té doby kolem ní dvakrát prošla, aniž ji otevřela. Teď položila hrnek na parapet, klekla si a vytáhla oblečení, které získalo vlhkou, uzavřenou vůni věcí ponechaných příliš dlouho na stejném místě. Jednotlivé kusy rozvěsila na skládací sušák. Nedělala to ledabyle. Košile srovnala podle švů, ručník napnula, aby se okraje nepřekrývaly, a černou pracovní halenu pověsila na ramínko. Zanedbala čas, nikoli postup. Ten rozdíl pro ni byl důležitější, než by dokázala vysvětlit.

Ze sušáku stáhla černou nit a hodila ji do koše. Na dně ležely dvě papírové pásky z archivních krabic. Odnesla je v kapse až domů. Na jedné zůstal otisk razítka useknutý v polovině.

Ve dřezu nebylo nádobí, boty stály špičkami ke zdi. Pod stolem však od zimy čekala krabice s prasklou lampou a v zásuvce tři neoznačené klíče. Camille jeden vzala, chvíli jej obracela v prstech a zase ho položila. Své klíče měla v tašce.

Otevřela okno. Do dvora vnikl zvuk příboru, který někdo upustil na dlažbu, a hádka dvou holubů na okapu. Žena z protějšího domu připevnila na balkon další prostěradlo. Bylo příliš široké, překrylo zábradlí a na okamžik skrylo celé druhé patro. Camille ji znala jen podle práce rukou. Nikdy spolu nemluvily, přesto by dokázala poznat dny, kdy žena spěchala, protože kolíčky rozmisťovala nepravidelně. Dnes mezi nimi nechávala stejné vzdálenosti. Camille napadlo, že i cizí rutina se může stát druhem hodinek, pokud se na ni člověk dívá dost dlouho.

Ve skříni minula zelené šaty, které měla na sobě jednou za tři roky, a sáhla po černé pracovní halence.

Zkontrolovala manžety a přejela palcem po místě, kde se začínal povolovat steh. Nit ještě držela. Mohla ji odstřihnout, ale udělala by tím z drobné vady nevratnou změnu. Vzala z koupelny nůžtičky, pak je zase položila. Večer steh zpevní, pokud si

vzpomene. Tato věta jí v hlavě zněla příliš podobně jako věty, jimiž se odkládaly opravy v budovách, archivech i vztazích. Přesto si halenku oblékla. Rukáv vydrží jeden den; to bylo přesnější tvrzení než slib večera.

Když vstala, pohlédla na polici mezi knihami. Stál na ní stříbrný rámeček obrácený sklem ke zdi. Zepředu byly vidět jen kartonová záda, dva kovové jazýčky a vyklápěcí nožka, kterou už dlouho nikdo nepoužil. Prach se držel podél horní hrany a zůstal tam i po posledním úklidu, protože Camille vzala hadřík z jedné strany a pokračovala z druhé, aniž by se rámečku dotkla.

Nevzpomínala na okamžik, kdy fotografii otočila. Pamatovala si jen, že jeden večer ještě směřovala do místnosti a druhý den ráno už ne. Mohla ji schovat do zásuvky nebo vyhodit, ale obojí by bylo rozhodnutím, a rozhodnutí vytvářejí začátky a konce. Otočený rámeček nedělal ani jedno. Fotografie zůstávala na svém místě a současně se na ni nedalo dívat. Camille dokázala žít s takovým uspořádáním dlouho, pokud nikdo nepožadoval, aby ho pojmenovala.

Na skle býval vidět každý otisk. Camille je nejdřív často čistila, potom brala rámeček jen za hrany. Teď se ho nedotýkala. Osoba na fotografii nezmizela ze světa. Jen z tohoto pokoje.

Camille položila dva prsty na horní hranu. Prach pod nimi vytvořil světlou čáru. Stačilo rámeček otočit o půl kruhu. Pohyb by netrval ani vteřinu a nic na fotografii by se nezměnilo; pouze by znovu vstoupila do místnosti. Prsty zůstaly na kovu, dokud z protějšího balkonu nezaznělo cvaknutí posledního kolíčku. Pak je Camille zvedla a setřela prach do dlaně. Rámeček nechala stát obrácený. Nešlo o strach z obrazu. Spíš o neochotu dát jednoduchému pohybu význam rozhodnutí, které dosud neudělala.

Dopila kávu, hrnek umyla a postavila jej dnem vzhůru na odkapávač. Potom si oblékla kabát, stáhla si vlasy a zkontrolovala obsah tašky, aniž by věci vyndávala. Klíče nahmátla v boční kapse, kartu v pouzdře a telefon v přihrádce, v níž se nemohl dotýkat propisek. Nepotřebovala se podívat na hodiny. Podle barvy oblohy a zvuku prvního nákladního auta v ulici věděla, že vyjde přesně včas.

Na schodech nikoho nepotkala. Ve druhém patře cítila kávu, v prvním cigaretu, kterou někdo kouřil z okna do dvora, a u vstupních dveří staré dřevo navlhlé nočním chladem. Venku šla bez zaváhání doprava. Cestu do Louvru mohla absolvovat metrem rychleji, ale chodila pěšky, pokud nepršelo tak silně, že by dorazila s mokrými rukávy. Znala sled přechodů a jejich intervaly, věděla, kde má zpomalit, aby nezůstala stát na červenou, a kde naopak stačí přidat několik kroků. Nešlo o spěch. Camille nesnášela spěch, protože lidé v něm zaměňují pohyb za rozhodnutí. Chtěla pouze dorazit bez času ztraceného čekáním na něco, co bylo možné předvídat.

U lékárny zarachotila roleta. Camille přešla k druhému okraji chodníku ještě předtím, než květinář vystrčil hadici ze dveří. Cestu znala i podle zvuků.

U zadního vchodu pekárny se naklonil sloupec přepravek. Camille ustoupila. Zaměstnanec zachytil horní bednu oběma rukama a přitlačil ji ke dveřím.

„Tu prasklou vyhoď," řekl kolega.

„Ještě drží.“

„Právě jsem viděl, jak drží.“

Muž vytáhl poškozenou přepravku zespodu a položil ji navrch.

„Takhle nic nenese.“

Camille počkala, až pustí sloupec z rukou. Teprve pak prošla. Vada zůstala stejná; změnilo se jen její místo.

Před zamčenou prádelnou postavila žena pytel na chodník. Zkusila kliku podruhé a podívala se na Camille.

„Nevíte, kdy otvírají?“

Camille ukázala na hodiny za sklem. „Za deset minut.“

Žena si na pytel sedla. Camille pokračovala k semaforu; když začal blikat, přidala do kroku.

Ulice se mezitím plnily jednotlivými zvuky. Dodávka zacouvala k pekařství a při každém pohybu vydala krátké elektronické pípnutí. Muž v bílé zástěře položil před obchod tabuli s nabídkou dne, odstoupil od ní a opravil sklon o několik centimetrů. Dvě ženy v kabátech se minuly s kelímky kávy a ani jedna nezvedla oči. Za oknem trafiky se rozsvítilo a prodavač začal rovnat titulní strany novin tak, aby byly vedle sebe vidět fotografie, jména a slova vytištěná největším písmem.

Camille stánek minula. Noviny nekupovala. Příliš mnoho věcí v nich bylo popsáno jako jistých jen proto, že na další stránce už nebylo místo pro pochybnost.

Dřív v nich hledala malé opravy starších článků: chybné jméno, posunuté datum, fotografii připsanou jinému autorovi. Oprava zabírala několik řádků. Původní chyba mívala vlastní titulek.

Šla dál kolem zavřeného papírnictví, jehož výloha byla zaplněná sešity, obálkami a krabičkami plnicích per. Na skle se odrážely první světlé pruhy oblohy. Camille se na okamžik zahlédla mezi linkovanými bloky a balíky dopisního papíru: tmavý kabát, taška přes rameno, vlasy stažené dozadu, tvář člověka, který už odešel z domova, ale ještě nedorazil do role, kterou na něj čekající den připravil. Pak odraz přerušil projíždějící autobus a ona pokračovala. V práci bude obklopená papírem, který přežil požáry, dědictví, stěhování, změny hranic i lidi, kteří měli velmi dobré důvody tvrdit, že nikdy neexistoval. Tady ve výloze ležel papír ještě prázdný a vypadal nevinně. Camille věděla, že prázdnota není totéž co nevina; znamená jen, že na něm zatím nic nezůstalo.

Z dodávky před ní spustili dva stěhováci těžkou krabici. Jeden ji přidržoval kolenem, druhý hledal nápis rozpitý deštěm.

„Tohle je kuchyně?“

„Knihy. Kuchyně už je nahoře.“

„Tak proč je na tom jméno?“

„Protože to někdo popsal jménem.“

„Pozor,“ řekla Camille. Roh krabice povoloval.

Muž podsunul dlaň pod dno. Druhý pustil nápis z očí a chytil protější stranu. Odnesli ji do domu. Camille za nimi ustoupila ze schodu; papírové štítky na ostatních krabicích zůstaly obrácené k dešti.

Na přechodu u širokého bulváru čekala tentokrát několik vteřin. Vedle ní stál muž s kufrem na kolečkách a neustále se díval přes rameno, jako by ho město mohlo doběhnout. Když se rozsvítila zelená, vyrazil dřív než ostatní a kufr za ním udeřil o hranu chodníku. Camille přešla stejným tempem jako předtím. Na druhé straně už prodavač otevíral květinářství. Vynesl ven kbelíky s tulipány, narovnal jejich stonky a odstoupil, aby zkontroloval barvy. Červené dal doprostřed, bílé k okraji a žluté nechal stranou, protože se nevešly. Za hodinu někdo přijde a vybere si právě ty. Camille měla ráda takové malé chyby v uspořádání, pokud nikdo nepředstíral, že jsou součástí plánu.

Když dorazila do ulice s kavárnou, židle už stály venku a majitel otíral poslední stůl. Hudebník na obrubníku přestal ladit a hrál tichou melodii, která se ztrácela pokaždé, když kolem projelo auto. Pouzdro měl nyní otevřené. Ležely v něm dvě mince a složený papírek, snad vzkaz, snad peníze v hodnotě příliš malé na to, aby je bylo možné rozeznat z chůze.

Camille prošla kolem a nic mu nedala. Hudebník se na ni nepodíval a nezměnil tempo. Vídali se dost často na to, aby mezi nimi nevznikl dluh z každého rána, kdy jeden hrál a druhý poslouchal. Camille jeho melodii slyšela ještě na konci ulice, potom zabočila a zvuk zmizel tak úplně, jako by nikdy nezačal.

Při minulém dešti mu do pouzdra položila minci. Další ráno se choval úplně stejně. Dnes jeho melodie zmizela, jakmile zahnula za roh.

Před ní se město rozšiřovalo, otevíralo a zrychlovalo. Za necelé tři hodiny budou lidé stát ve frontách pod skleněnou pyramidou a kontrolovat na telefonech, zda mají správný čas vstupu. Budou se ptát, co musí vidět jako první, kolik minut potřebují k nejznámějším obrazům a zda existuje kratší cesta zpátky. Uvnitř se však zatím rozsvěcovala světla po jednotlivých sekcích a chodbami procházeli lidé, jejichž práci nikdo nepřijel fotografovat.

Camille o tom nepřemýšlela vznešeně. Louvre pro ni nebyl symbolem města ani chrámem civilizace. Byl to dům, do něhož měla kartu, stůl a povinnost přijít dřív, než se otevřou dveře. Přesto pokaždé, když se k němu blížila v této ranní hodině, cítila změnu, kterou nedokázala připsat architektuře. V ostatních budovách se věci ukládaly proto, aby se jednou znovu použily. Tady se ukládaly proto, aby přežily lidi, kteří o nich právě rozhodovali.

U řeky ji minul běžec v reflexní vestě. Dýchal v pravidelných intervalech a při každém třetím kroku se dotkl hodinek. Camille ho vídala občas, pokaždé na jiném místě trasy, a podle jeho tempa soudila, že vychází ve stejnou dobu jako ona. Nikdy

se nepozdravili. Dnes po několika metrech zastavil, vrátil se pro rukavici, která mu vypadla na chodník, a na displeji zrušil měření. Chyba v pohybu tím přišla o záznam; mapa jeho běhu bude vypadat čistěji než ráno, které skutečně proběhlo. Camille se dívala, jak si rukavici zasunul za pás a znovu vyrazil. Možná žádnou mapu později studovat nebude. Možná čísla potřeboval jen během cesty, aby věděl, že pokračuje.

Na druhém břehu se rozsvěcela okna kanceláří. Camille přitáhla tašku k tělu, aby se vyhnula muži nesoucímu dvě kávy. Jedna vyšplíchla přes víčko. Muž zaklel, ale nezastavil.

Přitáhla si tašku výš na rameno. Její vlastní den dosud obsahoval jen vlhké prádlo, obrácenou fotografii a cestu, kterou znala. Za několik minut přiloží kartu a všechny tři věci zůstanou venku, protože žádná neměla důvod projít dveřmi s ní. To však neznamenalo, že zmizí. Soukromý život nebyl místnost, kterou člověk zamkne před směnou. Byl to tlak na druhé straně stěny, většinou nepostřehnutelný, dokud se v ní neobjevila prasklina.

Na dalším přechodu se rozsvítila zelená ve chvíli, kdy k němu došla. Camille nezpomalila. Udělala krok z chodníku a pokračovala přes prázdnou ulici, zatímco za jejími zády ranní Paříž definitivně ztrácela podobu města, které na několik minut nepatřilo nikomu.

KAPITOLA2

Muž, který čeká

Kaufmann Creative AI Studio© · Čekání a služební chodba

Kavárna u Gare de l'Est měla čtyři stoly, zrcadlo za barem a televizi zavěšenou tak vysoko, že ji člověk mohl sledovat jen se zakloněnou hlavou. Zvuk byl vypnutý. Na obrazovce se střídaly ranní zprávy, předpověď počasí a tváře lidí, jejichž jména běžela ve spodním pruhu rychleji, než je stačil kdokoli v místnosti přečíst. Obraz pokračoval, i když mu nikdo nevěnoval pozornost, a každou chvíli přinesl další jistotu bez slyšitelného vysvětlení. Didier Combes seděl pod televizí zády ke zdi, a proto ji neviděl. Vybral si místo, odkud měl před sebou dveře, okno i odraz pultu v protějším zrcadle, ale žádnému z těchto bodů nevěnoval soustavnou pozornost. Nedíval se jako člověk, který se bojí, že někdo přijde. Díval se jako člověk, který odmítá připustit, že by mohl přijít, aniž by si toho všiml.

Obyčejné tmavé sako, čisté boty. Telefon ve vnitřní kapse. Combes posunul chodidlo, které přečnívalo do uličky, a zkontroloval dveře v zrcadle.

Před ním stál prázdný šálek a popelník se třemi nedopalky, přestože nekouřil. Číšník jej nevyčistil po hostovi, který odešel pár minut před Combesovým příchodem, a Combes nepožádal, aby ho odnesl. Cizí nepořádek mu nevadil, pokud věděl, že je cizí. Vadily mu věci, u nichž nebylo možné určit, komu patří nebo proč zůstaly na místě. Nedopalky byly tři, každý jiné značky, a na dně popelníku ležela nepoužitá zápalka. Všiml si toho jednou. Potom už se na popelník nepodíval.

Číšník prošel kolem s utěrkou přehozenou přes rameno a zastavil se u jeho stolu. Byl to muž přibližně Combesova věku, ale pohyboval se s únavou někoho staršího. Každé ráno odemykal stejnou roletu, zapínal stejný kávovar a první hodinu obsluhoval lidi, kteří ještě nechtěli mluvit. Naučil se nabízet věci tónem, který odpověď nevyžadoval.

„Ještě jednu?“ zeptal se.

„Prosím.“

Combes první kávu vypil před osmi minutami. Druhou nepotřeboval. Objednal ji, protože prázdný šálek by po určité době proměnil jeho místo u stolu v otázku a otázky vedly k pozornosti. Číšník položil nový šálek na podšálek, přidal zabalený cukr a odnesl ten prázdný. Popelník nechal být. Z nového šálku se zvedla vůně kávy, ostrá a na okamžik příjemná, ale Combes se jí nedotkl. Věděl, že za několik minut se na povrchu vytvoří tenká matná blána a vůně zeslábne. Nebude to znamenat, že káva byla špatná. Jen že její čas uplynul bez užitku.

Číšník se ještě jednou vrátil ke stolu a rukou ukázal na židli naproti.

„Někdo ještě přijde?“

„Čekám.“

„Ptám se kvůli místu.“

Combes se podíval na zbývající stoly. Dva byly prázdné. Číšník sledoval jeho pohled a sáhl místo opěradla po šálku.

„Tak mi pak řekněte.“

„Řeknu.“

Sáček s cukrem zůstal vedle podšálku, nápisem vzhůru nohama. Combes na něj nesáhl.

U vedlejšího stolu cinkly mince.

„Minule jsem platil já,“ řekl řemeslník s telefonem.

„Minule bylo minulý úterý. Ve čtvrtek já.“

„Ve čtvrtek jsi tady nebyl.“

Číšník mezi ně položil účet. „Účtenku?“

Oba zavrtěli hlavou. Zaplatili každý své a ve dveřích se znovu zastavili. Muž s mincemi přidržel křídlo, aby druhý prošel s brašnou na nářadí. Hádali se ještě na chodníku.

Didier se podíval na hodinky. Ten, na koho čekal on, neprošel ani dveřmi, které mu nikdo nedržel.

Podíval se na hodinky. Ručička překročila celou minutu o šest vteřin. Pak se podíval ke dveřím. Ve skle se objevil stín, klika se však nepohnula. U pultu zaplatila žena v béžovém plášti, vložila účtenku do kabelky a odešla ven, kde ji okamžitě pohltil

proud lidí mířících k nádraží. Combes se znovu podíval na hodinky. Nedával tím času pokyn, aby se zrychlil. Kontroloval pouze, zda se od posledního pohledu zachoval tak, jak měl.

Telefon měl ve vnitřní kapse saka. Jednou krátce zavibroval, nebo se mu to jen zdálo, protože vzápětí kolem projel autobus a sklo výlohy se zachvělo stejnou frekvencí. Ruku nezvedl. Kdyby někdo potřeboval, aby zprávu četl okamžitě, zavolal by. Kdyby zavolal, Combes by se rozhodl, zda telefon vezme. Zpráva mohla počkat a člověk, který měl vejít dveřmi, nepotřeboval vědět, že Combes čekání vyplnil něčím jiným. Čekat přesně znamenalo nedělat nic, co by bylo nutné přerušit.

Číšník mu z protějšího stolu nabídl odložené noviny. Combes zavrtěl hlavou. Seděl rovně, obě chodidla na zemi, a v zrcadle za barem sledoval vchod.

Číšník položil na opěradlo protější židle mokrou utěrku, hned ji ale zase vzal.

„Promiňte. Pořád čekáte?“

Combes přikývl.

„Můžu vám tu kávu ohřát.“

„Nechte ji.“

Číšník vzal noviny a odešel k pultu. Na druhou kávu se už nezeptal.

Za oknem prošel muž v tmavém saku podobného střihu. Na vteřinu jej zakryl autobusový sloupek a Combes pohlédl ke dveřím dřív, než chodec došel ke vchodu. Muž pokračoval. Nesl papírový sáček z pekárny, zahnutý v horním rohu, a při chůzi si četl na telefonu. Combes se vrátil k hodinkám. Od času, který si určil jako poslední, zbývala jedna minuta.

Číšník postavil na pult řadu čistých sklenic. Jednu po druhé obracel dnem vzhůru a spodní hrany cinkaly o kovovou desku. U třetí se spletl v rytmu, protože z kuchyně někdo zavolal jeho jméno. Combes cinknutí počítal, aniž se pro to rozhodl. Když jich bylo osm, věděl, že deváté už nepřijde. Číšník odešel dozadu a v kavárně zůstalo na několik vteřin jen blikání televize, syčení kávovaru a hlasité tiknutí nástěnných hodin, které se proti jeho vlastním opožďovaly o čtyřicet sekund.

Poslední minuta uplynula. Combes nesáhl po kávě ani po telefonu. Nevypadal zklamaně a nebyl rozzlobený. Zpoždění člověka se dá omluvit, nepřítomnost je však něco jiného: po určitém okamžiku už nepokračuje, nýbrž se stane výsledkem. Combes čekal právě na tento okamžik. Když nastal, odsunul židli tak opatrně, že její nohy nevydaly zvuk, vytáhl peněženku a položil na stůl bankovku a mince. Částku si spočítal při objednávce první kávy a podruhé po přinesení druhé. Souhlasila na cent. Nešlo o lakotu ani štědrost. Účet byl tvrzení a správná částka odpověď; všechno navíc by rozhovor zbytečně prodlužovalo.

Číšník se vrátil ve chvíli, kdy si Combes zapínal sako. Pohlédl na plný šálek, potom na peníze. Ruka se mu na okamžik pohnula k pokladně, jako by chtěl říct, že jedna z mincí není potřeba, ale po bližším pohledu pochopil, že potřeba je. Peníze tvořily přesně cenu dvou káv. Žádné spropitné, žádný dluh, žádný důvod běžet za hostem ke dveřím.

„Zítra?“ zeptal se.

Combes držel kliku. Nebyla to otázka na datum. Číšník ji kladl stálým hostům místo rozloučení a většina z nich odpovídala ano, i když nevěděli, zda přijdou. Vytvářeli si tak malou jistotu, kterou nikdo nebude kontrolovat. Combes se na něj podíval, jako by možnost zítřka skutečně zvažoval.

„Uvidíme.“

Vyšel ven a dveře se za ním zavřely dřív, než číšník stačil odpovědět. Na chodníku už nebyla ranní ulice z doby, kdy majitelé vynášeli židle. Gare de l’Est chrlilo cestující s kufry, lidé se rozdělovali kolem stojících aut a dva kurýři se hádali, kdo zablokoval vjezd. Combes se za kavárnou neohlédl. U pekařství koupil bagetu, podal prodavačce přesnou částku dřív, než otevřela zásuvku s drobnými, a ukousl si ještě za chůze. Kůrka zapraskala příliš hlasitě a několik úlomků mu dopadlo na klopu. Setřel je dvěma prsty, ale nezpomalil.

Na prvním přechodu svítila červená. Silnice byla prázdná; auto v dálce stálo u dalšího semaforu a cyklista odbočil do vedlejší ulice. Muž s batohem přešel vedle Combese bez váhání a žena za ním se rozhlédla jen jednou, než ho následovala. Combes zůstal na obrubníku. Jedl bagetu a díval se na červenou postavu v signalizaci, dokud ji nevystřídala zelená. Teprve potom vykročil. Nebyl poslušný. Jen neviděl důvod porušit pravidlo v okamžiku, kdy čekání stálo sedmnáct vteřin a zisk z porušení nebyl žádný.

Když došel na druhou stranu, telefon znovu zavibroval. Tentokrát o tom nebylo pochyb. Combes udělal ještě několik kroků, našel místo mimo proud lidí a zastavil se u zavřené výlohy cestovní kanceláře. Na fotografii za sklem byla bílá pláž bez jediného člověka. Sáhl do saka, ale telefon nevytáhl. Podržel dlaň na kapse jen tak dlouho, aby vibrace skončila, a potom pokračoval. Muž, který nepřišel, už učinil své rozhodnutí. To, co se vešlo do zprávy, na něm nemohlo nic změnit.

• • •

Kaufmann Creative AI Studio© · Čekání a služební chodba

Ve čtvrt na devět se v podzemní služební chodbě Louvru ozvalo cvaknutí dveří a světla se rozsvítila po sekcích. Ne všechna najednou. První bílý obdélník se objevil u vstupu, druhý o několik metrů dál a další postupovaly chodbou, až její konec přestal být tmavý. Camille ten sled viděla mnohokrát, přesto ji vždy na okamžik napadlo, že budova neprocitá, ale skládá se před ní z jednotlivých částí. Nad zemí stály fasády, nádvoří a skleněná pyramida bez ohledu na to, zda se na ně někdo díval. Tady dole však prostor vznikal teprve tehdy, když se v něm dalo pokračovat.

Přiložila kartu, počkala na zelené světlo a prošla. Za ní vstoupil kurátor s deskami přitisknutými k hrudi, restaurátorka s papírovým kelímkem a technik, který se díval do tabletu ještě předtím, než se dveře úplně zavřely. Uklízečka tlačila vozík pomalu a ostatní ji obešli, každý po své straně, beze slova a bez podráždění. Nikdo nepospíchal. Otevírací hodina byla pevná, ale budova před ní vyžadovala práci, jejíž rychlost se nedala měřit během. Všichni přicházeli s úkoly, které bylo možné uspěchat jen tím, že se provedou špatně.

Na stěně vedla červená čára a v pravidelných rozestupech ji přerušovala čísla. Camille je vnímala stejně jako dlaždice pod nohama: nečetla je, dokud je nepotřebovala. V prvních týdnech se podle nich orientovala a připadalo jí, že podzemí má jasnější logiku než palác nad ním. Později pochopila, že čáry a čísla nepopisují budovu, jen nabízejí jednu z možností, jak jí projít. Za některými dveřmi byly místnosti starší než systém, který je pojmenoval, jinde se označení změnilo, ale zaměstnanci dál používali to původní. Louvre nebyl jediný dům. Byl to soubor domů, které se po staletí přizpůsobovaly jeden druhému, aniž se kdy úplně shodly.

Ve skladu transportních beden vonělo dřevo, prach a slabě i studený kov. Vysoké bedny stály v řadách jako slepé skříně. Některé měly nové štítky s rovnými okraji, jiné nesly několik vrstev starých nálepek, šipek a přeškrtnutých čísel. Jedna byla označena jménem města, které Camille před lety navštívila kvůli výstavě, ale na cestu si teď nevzpomněla. Pamatovala si zato podpis člověka, který tehdy převzetí potvrdil, a jiný odstín inkoustu v poslední číslici data. Takové věci v ní zůstávaly bez úsilí. Tvář recepčního v hotelu nebo barvu oblohy si nevybavila, ale opravené datum ano.

Prošla mezi bednami pomalu a na žádnou nesáhla. Dotyk nebyl zakázaný, některé povrchy byly obyčejné a prázdné, ale zvykla si, že v pracovních prostorách má každé gesto důvod. Položit dlaň na bednu jen proto, že jde kolem, bylo jako připsat poznámku do cizího dokumentu. U jedné se zastavila, přečetla štítek a porovnala jej s číslem na boční straně. Souhlasilo. Pokračovala.

Na konci skladu seděl Hervé Guérin na skládací židli. Bylo mu pětašedesát a uniformu nosil tak dlouho, že na něm nepůsobila jako pracovní oděv; vypadala spíš jako jedna z vrstev, které ráno oblékal ve stejném pořadí. Na kolenou měl noční hlášení vytištěné na několika listech. Mohl je číst na monitoru, ale tvrdil, že na papíře si všimne věcí, kolem nichž oko na obrazovce projde. Camille nevěděla, zda je to pravda. Věděla jen, že Guérin po sobě nechává na okraji drobné značky tužkou, které dokážou rozlišit skutečnou anomálii od špatně formulované věty.

„Dobré ráno, madame Laurent," řekl, když se přiblížila.

„Dobré ráno, Hervé."

Guérin odložil horní list a podržel palec na místě, kde skončil. „Jedna porucha čidla v severním křídle. Falešný poplach."

Camille se zastavila. „Zase ta stejná vitrína?"

Přikývl. „Dneska ji prý konečně vymění."

Camille ukázala na hlášení. „Výměna je potvrzená?"

Guérin otočil list, podíval se na spodní řádek a pak zpátky na ni. „Mám napsáno, že je ohlášená."

„To jsem slyšela. Ptám se, jestli už ji někdo převzal."

„Až sem přijde technik, budu vědět víc."

Camille spustila ruku. List mu nevzala. Porucha byla prověřená; slib opravy na papíře nestačil.

„Kolikrát tento týden?" zeptala se.

„Podruhé."

„Minulý?"

Guérin se podíval na strop, ne proto, že by odpověď byla nahoře, ale protože mu pohled do prázdna pomáhal oddělit dny. „Třikrát. Jednou to nebylo čidlo."

Camille čekala.

„Dítě se opřelo o sklo," doplnil. „Matka tvrdila, že jen ukazovalo."

„Možná ukazovalo celým tělem."

Koutek Guérinových úst se pohnul. „Dnešní děti jsou důkladné."

Camille vykročila ke dveřím, ale ještě se obrátila.

„Až to bude vyměněné, dejte mi vědět."

„Čidlo, nebo celou vitrínu?"

„To, co skutečně vymění. Ne to, co slíbili."

Guérin připsal na okraj listu krátkou značku.

V kanceláři si odložila kabát, položila tašku vedle stolu a zapnula lampu dřív než počítač. Na ploše ležela obálka se včerejším datem a tři formuláře přichycené kovovou sponou. Neotevřela je. Do začátku ranní kontroly zbývalo několik minut a Camille nechtěla rozdělat práci, kterou by musela přerušit v polovině. Vyrovnala obálku s hranou stolu, zkontrolovala, zda je zásuvka s razítky zavřená, a odešla zpět do chodby. Připadalo jí, že celý Louvre před otevřením jedná stejně: věci čekají na svých místech, lidé dokončují drobné pohyby a nikdo nezačíná úkol, jehož konec by překročil okamžik, kdy se dovnitř vpustí veřejnost.

V 8:59 stála vedle Guérina v operačním středisku. Stěnu pokrývaly monitory s obrazy chodeb, schodišť, ramp, vstupů a dosud prázdných sálů. Camille nikdy nedokázala sledovat všechny současně a nevěřila lidem, kteří tvrdili opak. Pohled si vybíral. Zachytil pohyb na jednom obraze a ostatní na okamžik proměnil v pozadí. Smyslem místnosti nebylo, aby někdo viděl všechno, ale aby bylo možné určit, kam se podívat, když se něco stane.

Guérin dopisoval noční hlášení. Jeho prsty se na klávesnici pohybovaly pomaleji než tužka po papíře, zato bez chyb. Camille stála s rukama podél těla a dívala se, jak na monitorech přibývají zaměstnanci. Někde se otevřely dveře, jinde někdo odsunul vozík z průchodu. Neznala jména všech, ale rozeznávala jejich práci podle pohybů. Restaurátor se zastaví u světla, kustod u hranice místnosti, technik u místa, které pro ostatní vypadá jako prázdná zeď.

„Všechno zelené," řekl Guérin.

„To je dobře."

„Doufejme."

Klikl a připojil elektronický podpis. Na obrazovce naskočila potvrzení připravenosti jednotlivých částí provozu.

„I severní křídlo?“ zeptala se Camille.

„Poplach je uzavřený.“

„Porucha ne.“

Guérin jí ukázal papírové hlášení. „Ta tady zůstává.“

Camille si řádek přečetla. Potom ustoupila od stolu a nechala ho dokončit práci.

K hlavnímu vstupu pod pyramidou dorazila po ochozu. Z výšky viděla první návštěvníky nashromážděné za dveřmi: jednotlivce s mapou složenou do příliš malého obdélníku, mladý pár opřený jeden o druhého, rodinu, v níž každé dítě hledělo jiným směrem, a školní skupinu s učitelkou, která začala děti počítat ještě venku. Učitelčin prst se pohyboval od hlavy k hlavě. Počítání dokončila, zarazila se a začala znovu.

V 9:00:45 se odemkly první dveře a potom druhé. Dav nevstoupil jako jeden celek. Rozlomil se do proudů, které se navzájem předbíhaly, zastavovaly a znovu spojovaly podle toho, kdo držel vstupenku, kdo hledal toaletu a kdo se už v prvních metrech rozhodl vyfotografovat strop. Zvuk se zvedl skokem. Ještě před okamžikem bylo slyšet jednotlivé kroky zaměstnanců; teď se pod pyramidou smísily hlasy, kolečka kufříků, dětské otázky a krátké elektronické tóny kontrolovaných vstupů do jediného živého šumu.

Camille se dívala deset vteřin. Neodhadovala počet lidí ani nehledala mezi nimi tvář, kterou by znala. Pozorovala jen proměnu budovy. Louvre před otevřením byl místem, kde každá věc měla přidělený prostor a každý pohyb důvod. Louvre po otevření patřil na několik hodin lidem, kteří přicházeli s vlastními důvody a přeskupovali prostor podle nich. Během prvních deseti vteřin se nezměnilo nic na obrazech, vitrínách ani dokumentech pod zemí, a přesto byl celý dům jiný.

Potom se otočila a šla do práce. Za zády slyšela učitelku, která počítala děti potřetí. Tentokrát jí počet vyšel, ale Camille už se neohlédla.

KAPITOLA 3

Osm židlí

Kaufmann Creative AI Studio© · Dvorek v Aubervilliers

V sobotu odpoledne se mezi třemi domy v Aubervilliers drželo teplo déle než na ulici. Beton dvorku je přes den pohltil a teď je vracel lidem do podrážek, do plastových opěradel a do kovového těla přenosného grilu, který stál na dvou kolečkách a jedné noze nakřivo. Někdo ho kdysi natřel načerno, ale barva se na bocích odlupovala v šupinách a pod ní prosvítala rez. Vedle grilu byla převrácená pivní bedna místo stolu, na ní tři hořčice, jedna načatá bageta a balíček papírových talířů, z něhož zbývaly poslední čtyři. Masa bylo moc a talířů málo, jako skoro pokaždé. Kolem stála nebo seděla skupina, kterou by člověk z okna mohl považovat za rodinu, kdyby se nedíval příliš dlouho. Na dvorku už bylo osm lidí: tři děti pobíhaly od branky k prádelní šňůře a zpátky a mezi dospělými seděla stará paní z přízemí v těžkém křesle, které jí dva muži snesli z bytu, protože na plastu ji bolela záda.

Sedm plastových židlí k sobě nepatřilo. Dvě byly bílé a na slunci zežloutlé, jedna zelená, jedna modrá, dvě šedé z různých sad a poslední měla na opěradle prasklinu staženou stříbrnou páskou. Osmé, babiččino křeslo, bylo čalouněné hnědým sametem a neslo otisky domu, z něhož je vynesli. Všechna místa přicházela na dvorek po jednom během let, z balkonů, sklepů a bytů, kde už překážela. Nikdo je nekoupil společně a nikdo se nepokusil, aby vypadala stejně. Když některé chybělo, přineslo se jiné; když se rozbilo, chvíli zůstalo u zdi, dokud je někdo nespravil nebo neodnesl. Teď tvořila nepravidelný kruh kolem grilu a bedny a nechávala mezi sebou tolik prostoru, aby se tudy dalo procházet s lahví nebo talířem. Didier Combes procházel právě tím místem. V jedné ruce držel otevřenou láhev vína, v druhé vodu a bez ptaní doléval podle toho, co měl kdo před sebou. Nedíval se lidem do sklenic. Stačilo mu vidět jejich ruce.

U grilu stál Fabien Sautet v tričku, které mu bylo malé už ve chvíli, kdy si je koupil, a vyprávěl historku o parkovacím místě. Bylo mu šestatřicet, ale při vyprávění se vracel do věku, kdy každá hádka mohla skončit vítězstvím, pokud člověk mluvil dost hlasitě a měl kolem sebe správné publikum. Klobásu držel kleštěmi nad žárem a používal ji jako ukazovátko.

„A on na mě, že to je jeho místo. Jeho," řekl a rozhlédl se, aby se ujistil, že všichni čekají na tutéž část. „Tak mu povídám: jestli je tvoje, ukaž mi kupní smlouvu."

Smích přišel včas. Ne proto, že by pointu někdo zapomněl, ale protože každý znal okamžik, v němž se měl zasmát, a Sautet potřeboval, aby svět alespoň jednou týdně fungoval tak spolehlivě. Jedno z dětí zopakovalo slovo smlouva s přehnaně hlubokým hlasem a druhé do něj strčilo. Babička v křesle se smála o vteřinu později než ostatní; neslyšela všechna slova, ale sledovala Sautetovy ruce a ty byly při té historce pokaždé stejné.

Sylvain Baude seděl s talířem na kolenou na šedé židli, která pod jeho váhou občas zavrzala. Nezvedl oči. Vidličkou si oddělil připálený okraj masa a řekl: „Nebyla to parkovací plocha. Byl to vjezd do garáže."

„Detail."

„Detail, kvůli kterému tě odtáhli."

Druhá vlna smíchu byla silnější. Sautet se tvářil dotčeně, obrátil klobásu a prohlásil, že správný vypravěč musí některé okolnosti upravit, jinak lidé odejdou před koncem. Baude mu odpověděl, že v jeho verzi se upravují hlavně okolnosti, které stojí peníze. Říkal to suše, bez snahy Sauteta porazit, a právě proto se mu to dařilo. Mezi nimi existoval druh trpělivosti, který si lidé zvenčí pletli s nelibostí. Sautet mohl tutéž historku zkazit stokrát a Baude ji stokrát opravit; ani jedno nebylo žádostí, aby ten druhý přestal.

Yann Prigent zaslechl poslední smích ještě z průchodu. Přicházel rychle, ale nepokoušel se předstírat, že nepřišel pozdě. V pravé ruce nesl růžovou dětskou bundu, jejíž rukávy se mu při chůzi houpaly kolem kolena, a za ním běžela jeho sedmiletá dcera s batohem na jednom rameni. Vyzvednutí ze školy se protáhlo kvůli sešitu, který zůstal ve třídě, potom kvůli tkaničce a nakonec kvůli tomu, že dcera odmítla nastoupit do autobusu, dokud nedojedla sušenku. Prigent mohl popsat všechny tři důvody a přesvědčit sám sebe, že se zdržel řetězcem drobných nehod. Místo toho u branky řekl jen: „Promiňte. Škola."

Nikdo to nekomentoval. Dcera se protáhla kolem něj a rozběhla se za dětmi, jako by tu byla od začátku. Prigent položil bundu přes prasklé opěradlo židle. Teprve když látka zakryla stříbrnou pásku, všiml si, že žádné místo není volné. Všech osm židlí už někomu patřilo, alespoň pro tuto chvíli. Combes stál u bedny a držel láhve; Prigent zůstal stát také, dokud se jedno z dětí nezvedlo ze zelené židle, protože ostatní našly míč. Posadil se a dítěti židli nevrátil. Děti ji nepotřebovaly. Dospělí ano, i když byli příliš hrdí na to, aby to přiznali.

Ve čtyřiceti letech už Prigent rozeznával většinu podob únavy, ale ta, která přicházela po dni stráveném s dcerou, se žádné z nich nepodobala. Nebyla těžká; spíš ho držela v neustálé pozornosti, jako by i v klidu musel zachytit pohyb na okraji zorného pole. Zkontroloval, že dcera nespadla při prvním souboji o míč, že branka zůstala zavřená a že se nepřiblížila ke grilu. Teprve potom si dovolil opřít záda. Židle se pod ním prohnula a on si pomyslel, že by měl příště přinést jednu pevnou. To-

též si říkal minule. Na dvorku se věci opravovaly, až když přestaly sloužit úplně; dokud držely člověka několik centimetrů nad betonem, patřily mezi funkční.

Dcera sem zapadala snáz než on. Nepotřebovala znát, kdo s kým chodil do školy, kdo komu dlužil peníze a který vtip se nesmí dokončit před babičkou. Stačilo jí, že dvě děti přijaly její pravidla hry a třetí proti nim protestovalo. Prigent jí tu lehkost záviděl jen na okamžik. Pak ji viděl zakopnout, vstát bez pláče a zkontrolovat, zda se dívá, a pochopil, že i ona si přítomnost ostatních počítá po svém. Zvedl palec. Odpověděla stejným gestem a hned na něj zapomněla.

Když byla menší, běhala k němu po každém pádu a ukazovala dlaň, i když na ní nic nebylo. Teď nejprve hledala jeho oči a teprve podle nich se rozhodovala, zda rána stojí za pláč. Prigent si kvůli tomu dával pozor na obličej. U skutečné bolesti nesměl vypadat lhostejně, u malé nesměl nabídnout strach, který by si mohla půjčit. Nikdo ho to neučil. Rodičovství se mu skládalo z podobných zkoušek, jejichž správnou odpověď člověk poznal až podle toho, co se stalo potom. Někdy večer přemýšlel, kolik chyb už udělal, aniž se jejich důsledek stačil ukázat. Pak si zakázal počítat. Dítě nebylo bilancí a on ji nechtěl proměnit v jedinou věc, kterou uměl kontrolovat jen tím, že se jí bál.

V batohu jí přivezl sešit s poznámkou učitelky. Ležel mezi nedojedenou sušenkou a penálem bez víčka a Prigent se rozhodl, že jej otevře až doma. Znal už první větu, protože ji učitelka řekla ve dveřích: *Vaše dcera se dnes odmítla omluvit.* Neptal se za co. Dcera mu v autobuse oznámila, že omluva by byla lež, protože nelituje, že chlapci vzala pravítko, když s ním měřil spolužačce vlasy bez dovolení. Prigent ji poslouchal a současně věděl, že bude muset vysvětlit rozdíl mezi správným důvodem a nesprávným právem rozhodovat za ostatní. Odložil rozhovor na později. Na dvorku mohla běhat; doma budou hledat větu, která nezničí její smysl pro spravedlnost a přitom z něj neudělá zbraň.

Podíval se na Combese. Didier by možná dokázal takovou větu vyslovit napoprvé. Uměl oddělit čin od úmyslu, částku od pocitu a otázku od člověka, který ji položil. Jenže Prigent si nedokázal představit, že by se ho zeptal na výchovu dítěte. Ne proto, že by Didier děti neměl nebo neměl rád; o některých oblastech jeho života se ve skupině prostě nemluvilo tak dlouho, až se mlčení začalo vydávat za poznatek. Prigent nevěděl, co Combes doma odkládá na později. Věděl jen, že když se jeho dcera přiblížila ke grilu, Didier posunul láhev z okraje bedny dřív, než si toho všiml kdokoli jiný.

Baude mu podal pivo. „Přijels tou svojí popelnicí?“

„Metrem.“

„No vidíš. Naučil ses.“

Prigent se napil, aby měl čas rozeznat, zda v Baudeho hlase něco přibylo. Nepřibylo. Byla to stejná narážka jako vždycky, položená mezi ně tak opatrně, že ji mohli překročit bez ohlédnutí. „Naučil mě to ten tvůj Renault.“

Baude se zasmál první. Měl krátký, drsný smích, který se rychle změnil v kašel, a přitom položil talíř na bednu. „Ten Renault byl dobrý auto.“

„Ten Renault hořel.“

„Až potom.“

Smáli se oba. Prigent ucítil na zápěstí vzduch dřív, než si uvědomil, že mu rukáv vyjel nahoru. Volnou rukou ho stáhl níž, pomalu, jako by si jen upravoval manžetu. Nikdo se na něj nedíval. Baude už znovu jedl, Sautet zachraňoval z grilu klobásu, kterou při poslouchání nechal příliš dlouho nad žárem, a Prigentova dcera křičela na chlapce, že míč za odpadkovou nádobou je pořád ve hře. Prigent držel prsty na lemu rukávu ještě o okamžik déle. Potom je pustil a přijal od Combese vodu, přestože měl před sebou pivo.

„Vy už zase začínáte s Renaultem?“ ozval se Sautet od grilu.

„On začal,“ řekl Baude a ukázal na Prigenta kleštěmi, které Sautetovi právě podával.

Babička pohlédla ke vjezdu. „Kdo přijel?“

„Nikdo,“ odpověděl Prigent. „To je stará věc.“

Sautet obrátil maso. Baude vzal z bedny svůj talíř a nechal Renault být. Prigent pustil lem rukávu.

„Ještě mám,“ řekl.

Combes se podíval na jeho sklenici. „Teď máš obojí.“

Nebyl to vtip a Prigent se nezasmál. Combes pokračoval kolem kruhu, dolil babičce vodu, Sautetovi víno a Baudemu nechal sklenici být, protože ji měl stále skoro plnou. U Gillese Tanguyho se zastavil stejně krátce jako u ostatních. Tanguy seděl na kraji skupiny zády ke zdi, v tmavé košili zapnuté až ke krku, přestože od betonu stoupalo teplo. Celé odpoledne neřekl ani slovo. Když mu Combes dolil, jen kývl. Combes odpověděl stejným pohybem a odešel dřív, než mezi nimi mohlo vzniknout něco, čeho by si všimli ostatní.

Prigent je sledoval jen proto, že Combes procházel jeho zorným polem. Takhle si to vysvětloval. Didier se nikdy nevnucoval do středu rozhovoru, ale po několika minutách člověk zjistil, že právě on otevřel další láhev, přinesl chybějící ubrousky, posunul židli babičce do stínu a odnesl talíř, který by jinak zůstal na zemi. Neseděl. Neopíral se ani o zeď. V kruhu osmi židlí si udržoval vlastní místo tím, že se pohyboval mezi ostatními, a jeho nepřítomnost na židli působila po čase méně nápadně než prázdné místo. Prigent si uvědomil, že kdyby se ho někdo zeptal, kde Combes celý večer stál, nedokázal by ukázat jediné místo.

Sautet se na židli posunul a plácl do úzkého místa vedle sebe. „Sedni si, Didieri. Unavuješ mě.“

Combes mu podal čistý talíř. „Tady máš.“

„To nebyla objednávka.“

Didier už zvedal z betonu prázdnou láhev. Sautet položil talíř na kolena a místo vedle sebe zase zabral.

Odpoledne se rozvolnilo. Děti snědly z chleba měkký vnitřek a kůrky nechaly na talíři, babička usnula na deset minut s bradou na hrudi a Sautet začal vyprávět jinou historku, která se po několika odbočkách změnila v tu první. Z otevřeného okna ve druhém patře někdo zavolal, aby byli tišeji, ale nečekal na odpověď a okno zase zavřel. Míč jednou přelétl zídku; Prigentova dcera prolezla brankou, vrátila se s ním a cestou zvedla ze země dva kaštany, které schovala do kapes bundy přehozené přes židli. Prigent ji upozornil, ať neběhá blízko grilu. Neodpověděla. Obešla ho větším obloukem, což bylo její osvědčené spojení neposlušnosti a rozumu.

Když slunce kleslo za střechu, někdo natáhl z přízemního okna prodlužovací kabel a rozsvítil holou žárovku. Její světlo bylo slabé a příliš bílé, ale kruh se pod ní uzavřel. Děti už seděly na obrubníku a dělily se o něco na telefonu. Babička se probudila a požádala o svetr. Sautet stál u grilu, na němž zůstaly jen uhlíky, a mluvil o domě, který si jednou koupí.

„Ne velkej," říkal. „Ale s dílnou."

Baude zvedl oči od láhve. „Ty a dílna."

„Co je na tom?"

„Ty neumíš vyměnit ani žárovku."

Sautet ukázal k bílé žárovce nad nimi, jako by ji právě vlastníma rukama zapojil do elektrické sítě celého domu. „Proto tam budeš chodit ty."

Baude se napil, aby nemusel odpovědět. V jiné skupině by ticho po podobné větě mohlo znamenat, že žert skončil špatně. Tady se jen každý na chvíli zabýval svou sklenicí, talířem nebo dítětem. Z trávy za zídkou se ozývali cvrčci a v jednom z bytů běžela televize tak hlasitě, že se jednotlivé věty moderátora měnily v nesrozumitelný rytmus. Prigent se opřel a plast pod ním zapraskal. Podíval se na Tanguyho. Gilles seděl na stejném místě, ruce položené na stehnech, a vypadal, že mlčení není pauza před řečí, ale úplná věta, kterou ostatní dosud nedokázali pochopit.

„On tam nebude chodit," řekl Tanguy. „On tam bude bydlet."

Na jednu vteřinu nebylo slyšet nic kromě televize. Potom se dvorek složil smíchy do židlí. Baude se smál nejvíc, předklonil se a dlaní udeřil do kolena; Sautet vyskočil, rozhodil rukama a žádal babičku, aby jako jediná nestranná osoba rozhodla, zda je takové napadení hostitele přípustné. Babička mu nerozuměla, ale řekla, že ne, a tím smích ještě zesílil. Prigent se zaklonil tak prudce, až se zelená židle pod ním zhoupla. Zachytil se rukou o bednu a na okamžik uviděl všechny kolem sebe jako jeden obraz: Sauteta s kleštěmi ve vzduchu, Baudeho se zavřenýma očima, Tanguyho bez úsměvu, děti, které se smějí proto, že se smějí dospělí, a Combese stojícího vně kruhu s lahví u boku.

Combes se usmíval. Nesmál se. Rozdíl byl malý a Prigent by jej možná nezaznamenal, kdyby se právě nedíval přímo na něj. Didierův úsměv patřil ostatním, byl přesný a dostatečný, jen se mu nedostal do hrudi ani do hlasu. Prigentovi připadlo, že

Combes dělá se smíchem totéž co se židlemi: nechává ho těm, kteří ho potřebují víc. Ta myšlenka mu přišla příliš vážná pro dvorek plný zbytků jídla, a tak ji pustil. Tanguy už znovu mlčel a Sautet zahájil obhajobu svého budoucího domu.

Prigentova dcera se objevila u grilu, když smích dozněl. Neměla u sebe telefon ani míč a její pozornost se proto obrátila k jedinému dospělému, který pořád stál. Postavila se před Combese a musela zaklonit hlavu. „A vy děláte co?“

Combes sklopil oči. Prigent čekal, že ji opraví – ne co děláte tady, ale čím jste – nebo že odpoví nějakou větou, kterou děti přijímají místo pravdy. Dospělí říkali, že pracují s počítači, že řídí lidi nebo že něco zařizují, protože přesná povolání bývala buď příliš složitá, nebo příliš obyčejná. Combes mlčel dost dlouho, aby dcera otázku nezopakovala.

„Počítám,“ řekl.

„Co počítáte?“

„Všechno.“

Dcera se nezasmála. Chvíli si ho prohlížela s vážností, kterou děti používají, když se rozhodují, zda je dospělý podceňuje, a potom se otočila a odběhla. Nezasmál se ani nikdo jiný. Odpověď se nepodobala vtipu, i když by se jím v ústech někoho jiného mohla stát. Prigent ji sledoval, jak se vrací k ostatním dětem, a pak se podíval na vlastní ruce. Napadlo ho, zda Combes započítal i jeho příchod, volnou židli po dítěti, dvě lahve před ním a pohyb, kterým si stáhl rukáv. Ta otázka v něm nezůstala dlouho. Dvorek nebyl místo, kde se lidé vyptávali na to, co přesně kdo viděl.

Pozdě večer začali odcházet po jednom. Babičku odnesli v křesle zpátky do přízemí; protestovala, že může jít sama, ale přitom se pevně držela područek. Děti sbíraly věci, které si během odpoledne roznesly po celém dvoře, a Prigent našel v kapsách dceřiny bundy dva kaštany, zmačkaný papírový ubrousek a cizí modrou kuličku. Talíře zmizely v plastovém pytli. Židle se postupně uvolňovaly a kruh, který odpoledne působil samozřejmě, se rozpadal na jednotlivé kusy nábytku. Combes si teprve teď oblékl sako. Ani na chvíli nevyužil žádné z volných míst.

Prigent vytáhl z kapsy její bundy modrou kuličku.

„Čí je?“

„Nevím. Já ji neukradla.“

Dřepl si k ní. „Kde jsi ji našla?“

„U zdi. Nikdo si s ní nehrál.“

„To jsem se neptal.“

Dcera se podívala na sklo mezi jeho prsty. „Ležela tam sama.“

Prigent položil kuličku na bednu vedle hořčice. „Necháme ji tady do příští soboty.“

„A když si pro ni nikdo nepřijde?“

„Tak to vyřešíme příští sobotu.“

Dcera sevřela rty a strčila ruce do rukávů. Modré sklo se zalesklo pod žárovkou. Sautet přes ně při uklízení položil prázdný talíř.

U branky se Combes zastavil. Sautet se právě dohadoval s Baudem, kdo příště přinese talíře, Prigent pomáhal dceři do bundy a Tanguy stál ve stínu u zdi. Nikdo se ho na nic nezeptal. Přesto se otočil ke dvoru a řekl: „Uvidíme.“

Nevěnoval to slovo žádnému konkrétnímu člověku. Sautet zvedl ruku, Baude ani hlavu a Tanguy zůstal tam, kde byl. Combes odešel průchodem na ulici. Prigent slyšel jeho kroky jen několik vteřin, potom je překryl autobus a zavření branky.

Gril ještě žhnul. Baude vzal ze země láhev se zbytkem vody a vylil ji přes uhlíky. Ozvalo se prudké zasyčení a do bílého světla žárovky vystoupila pára s vůní popela a tuku. Prigentova dcera se k němu přitiskla, protože zvuk byl hlasitější, než čekala. Položil jí ruku na rameno a podíval se na osm různých židlí, teď už prázdných nebo odsunutých ke zdi. Neviděl v nich nic, co by bylo třeba počítat. Jen věděl, že příští sobotu je někdo znovu postaví do kruhu a každý si najde místo, i kdyby žádné nezbylo.

KAPITOLA 4

Cena věci

Kaufmann Creative AI Studio© · Cena a evidence předmětů

Camillina kancelář neměla okno a dopoledne se v ní lišilo od odpoledne jen teplotou zářivek. Když ráno odemkla, rozsvítila se nejdřív úzká trubice nad pracovním stolem a teprve potom strop; světlo po plátěné podložce přejelo tak ostře, že na ní bylo vidět každé volné vlákno. V místnosti stály dvě vysoké skříně, stůl, dvě židle a kovový vozík, který se dal odsunout jen tehdy, když člověk nejprve zavřel dveře. Camille měla ten prostor ráda právě pro jeho omezení. Nic se tu nedalo položit jen tak, nic se neztratilo v dálce a předměty, které sem přinesla, nebyly součástí sálu ani dějin umění. Byly to věci pod světlem, s hranami, hmotností a stopami cizích rukou. Toho rána ležely na podložce dvě. Zlatá brož se safírem odrážela chladné světlo do modra a její osazení působilo neporušeně, skoro nedotčeně. Vedle ní byla obyčejná stříbrná tabatěrka, matná, ohmataná na rozích a poškrábaná tam, kde ji někdo po léta otevíral palcem. Kdyby je někdo vystavil ve stejné vitríně bez popisek, většina návštěvníků by se zastavila u brože. Camille si tím byla jistá, protože kdysi udělala totéž.

Théo přišel o tři minuty dřív a zůstal stát mezi dveřmi, dokud mu neřekla, že může dál. Přinesl si papírový sešit s černou gumičkou, několik rohů už měl ohnutých, a obyčejnou tužku s okousaným koncem. Byl ve druhém týdnu stáže a pořád se pohyboval tak opatrně, jako by i vzduch v kanceláři patřil do sbírky. Camille ho nechala odložit tašku ke skříni, ukázala mu volnou židli a pak si všimla, že si nesedl. Nechtěla mu ulehčit nervozitu zdvořilostí; v Louvru existovalo dost lidí, kteří dokázali půl hodiny mluvit o sobě, aniž jednou pohlédli na věc před nimi. Potřebovala vědět, jestli Théo patří mezi ně. Přisunula podložku doprostřed stolu a zeptala se: „Který z nich je cennější?“

Théo se nejprve podíval na ni, jako by v její tváři hledal povolenou odpověď, potom na oba předměty. U brože se jeho oči zastavily déle. „Ta brož.“ Camille počkala. On pochopil, že otázka neskončila. „Je zlatá,“ dodal.

Nebyla to hloupá odpověď. Byla jen rychlá, a rychlost měla v jejich práci zvláštní schopnost vydávat se za jistotu. Camille si natáhla tenké rukavice a brož zvedla, aby mu ukázala její váhu i bez váhy. Kov byl chladný a safír měl pod lampou barvu hluboké vody, barvu, které reklamní fotografie dávaly příliš mnoho života. Položila šperk zpět přesně do otisku, který si předtím naznačila v látce, a vzala tabatěrku. Při doteku se nepatrně pohnulo víčko. Pant už nebyl dokonale pevný a stříbro mělo v prohlubních tmavou kresbu, kterou by obchodník mohl nazvat patinou a majitel zanedbáním. Camille ji obrátila dnem vzhůru. Rytina byla mělká, na jednom kraji téměř setřená, ale pod světlem se objevila: datum, jméno a místo. „A tahle má datum, jméno a místo," řekla. „Víme, kdo ji koupil, komu ji dal a proč." Théo se sehnul blíž. Nevyžádal si lupu. Četl pomalu, po slabikách, a Camille poznala okamžik, kdy přestal vidět jen opotřebovanou krabičku. Nebylo to překvapení, spíš malé přeskupení pozornosti. Tabatěrka se nezměnila. Změnilo se množství toho, co o ní věděl.

Camille položila krabičku vedle brože a na chvíli nechala obě věci mlčet. V zásuvce měla fotografie, účtenky a kopie dopisů, které dokládaly cestu tabatěrky, ale nevyndala je. Předložit všechno najednou by bylo stejně snadné jako říct správnou odpověď za Théa. „U ní můžeme jít zpátky krok za krokem," pokračovala. „Ne proto, že je stříbrná. Protože po každém člověku zůstalo něco, co nás dovede k dalšímu." Ukázala špičkou prstu na rytinu, nikoli na lesklejší části kovu. Dar se kdysi ocitl v něčí dlani a věnování proměnilo soukromý okamžik v údaj. Později se údaj spojil s dopisem, dopis se jménem, jméno s pozůstalostí. Žádný z těch dokladů sám o sobě nevyprávěl celý příběh a některé možná vůbec nevznikly kvůli tabatěrce. Teprve jejich souvislost udržovala předmět na místě. Camille si vzpomněla na první rok v archivu, kdy považovala chybějící list za drobnou administrativní vadu. Starší kolega jí tehdy řekl, že řetěz se nepřetrhne v nejslabším místě, ale v místě, které si nikdo nepoznamenal. Trvalo jí měsíce, než pochopila, že nemluvil o papíru.

Teď otevřela zásuvku a vyndala doklady po jednom. První byla fotografie tabatěrky na dlani starší ženy, pořízená na zahradě. Okraje snímku zežloutly a obličej ženy zůstal mimo záběr; fotograf mířil na předmět, ne na člověka, a přesto v obraze bylo víc lidské přítomnosti než v katalogové fotografii. Na prsteníku se leskl hladký kroužek, pod nehtem zůstala hlína a za rukou se v neostrosti skláněla růže. Camille položila fotografii před Théa. „Co dokládá?"

„Že ji měla."

„Kdy?"

Théo obrátil snímek. Na zadní straně bylo modrou propiskou napsáno jméno a léto, bez dne. „V tom roce."

„Dokládá, že fotografie byla tak popsána."

Théo se zamračil. Camille věděla, že odpověď zní záměrně nepříjemně, jako by mu brala i to málo, co snímek nabízel. Posunula k němu obálku z fotolaboratoře. Razítko neslo měsíc a rok, papír odpovídal době a negativ byl uložený v jiné složce. Teprve dohromady podpíraly větu, kterou Théo vyslovil příliš rychle. Fotografie ukazovala předmět v určité ruce. Popisek navrhoval jméno. Obálka omezovala čas. Rodinný dopis vysvětloval, proč se tabatěrka objevila právě na zahradě. Žádný článek řetězu nebyl efektní a každý mohl selhat jiným způsobem.

„Takže nevěříme ničemu?" zeptal se.

„Věříme různě.“ Camille vyndala poslední list. „To je náročnější.“

Byl to účet z opravy pantu. Kovotepec na něm zkomolil příjmení majitelky a částku přepsal přes původní číslo. Théo si chyby všiml okamžitě. „Tohle je špatně.“

„A přesto užitečné.“

Na rubu účtu zůstala tužkou poznámka o rytině. Datum opravy se shodovalo s dopisem, v němž si žena stěžovala, že víčko znovu povolilo. Chybné příjmení nezničilo celý doklad, stejně jako správné razítko nedělalo z každé věty pravdu. Camille mu ukázala, jak se jednotlivé údaje váží: jeden potvrzuje čas, jiný předmět, další vztah člověka k němu. Provenience nebyla šňůra papírů navlečená za sebou. Připomínala síť, v níž každý uzel držel jen tak pevně, jak dovolovaly cesty k ostatním.

Théo přestal psát a položil tužku. „A kdo rozhodne, že už to stačí?“

Otázka se v kanceláři držela déle než předchozí. Camille mohla vyjmenovat komise, právní stanoviska, odborné posudky a podpisy. Všechny byly pravdivé, ale žádný z nich sám neodpovídal. „Nikdo jednou provždy,“ řekla. „Rozhodnutí platí pro určitý krok. Zápůjčku. Restaurování. Nákup. Prodej. Nová informace ho může změnit.“

„Takže předmět nemá jeden příběh.“

„Má jednu minulost.“ Camille se dotkla okraje obálky. „Příběhů o ní může být víc. Naší prací je neplést si je.“

Théo si větu nezapsal. Díval se na rozložené listy a nejspíš se snažil určit, který z nich by zachránil jako první, kdyby měl čas jen na jeden. Camille ho v tom nechala. Sama tuto otázku nesnášela. Nutila člověka zaměnit naléhavost za hodnotu a potom si výběr pamatovat jako pravdu o sobě.

Kdysi ji přitahovaly právě věci, které se daly určit jediným pohledem: značka mistra, složení slitiny, způsob zasazení kamene, otisk nástroje na rubu. Nabízely odpor, ale také slibovaly odpověď. Člověk se mohl dívat déle, měřit přesněji, přivolat někoho zkušenějšího a nakonec říct, co před ním leží. Provenience byla jiný druh práce. Předmět v ní mohl být pravý a přesto zůstat nevyřešený; každý údaj mohl být správný a jejich posloupnost přesto neúplná. Camille se naučila, že nejnebezpečnější nebyly padělky. Ty obvykle chtěly být odhaleny přílišnou dokonalostí. Nebezpečné byly pravé věci doprovázené příběhem, který zněl dost hladce, aby se nikdo nezeptal, kde získal svou jistotu. Tabatěrka na stole hladká nebyla. Její povrch nesl drobné rány a její záznamy obyčejné lidské nepřesnosti, ale jedno navazovalo na druhé. Její minulost se nemusela líbit. Stačilo, že se dala doložit.

Brož se proti stříbrné krabičce zdála téměř okázalá. Camille ji neposunula, jen k ní obrátila dlaň. „Vznikla v Paříži roku 1861. Majitele dokážeme doložit do roku 1938.“ Théo zvedl tužku, ale ještě nepsal. „Pak nic. Znovu se objeví v roce 1951 v Curychu při prodeji ze soukromé sbírky. Třináct let chybí.“ Vyslovila letopočty bez důrazu. Mezera nepotřebovala dramatický hlas; sama v sobě nesla válku, přesuny hranic, útěky, prodeje pod nátlakem, dědictví, krádeže i obyčejně ztracené krabice, ale nic z toho o konkrétním šperku nedokazovala. Právě to bývalo pro lidi nejtěžší. Chtěli, aby prázdné místo znamenalo jedinou věc, nejlépe tu, které se nejvíc báli, nebo tu, která jim nejvíc vyhovovala. Camille se za ta léta naučila považo-

vat domněnku za dluh: dokud ji nepodepřel doklad, nesměla ji utratit jako fakt. Mohla popsat, co chybí. Nemohla doplnit, kdo brož v těch třinácti letech držel, proč ji opustil ani zda člověk, který ji přivezl do Curychu, znal její předchozí cestu.

Théo se znovu podíval na zlato. „Takže je bezcenná?“ zeptal se.

Camille si stáhla pravou rukavici, prst po prstu, a položila ji vedle podložky. Brož měla cenu materiálu, práce, stáří, vzácnosti i touhy; o nic z toho nepřišla jen proto, že v jejím příběhu chybělo třináct let. Jenže instituce nemohla oddělit hodnotu od práva věc držet a převádět, jako by minulost byla jiný obor. „Je neprodejná. To není totéž.“ Neřekla mu, že právě tahle věta bývala začátkem mnohem delších porad. Neřekla mu ani, kolikrát viděla odborníky přikývnout nad stejnou mezerou a potom ji v katalogu zmenšit jedním neutrálním slovem. Ukázala na tabatěrku. „Tahle může mít na trhu menší cenu a přitom pevnější místo ve světě. U brože víme, co je. Nevíme všechno o tom, jak se dostala sem. Dokud to nevíme, nesmíme se tvářit, že otázka zmizela.“

Théo ukázal na mezeru mezi dvěma záznamy. „A kdybychom našli další doklad? Mohla by se zase prodat?“

„Co by v něm muselo být?“

„Jméno majitele. Datum.“

„A podpis, který mu skutečně patří.“ Camille vytáhla zpod listu podložku, aby nepsal přímo přes dokument. „Správné datum na papíře ještě nestačí.“

„Takže bych ověřoval i ten nový doklad.“

„A jeho původ. A co nám doopravdy říká. Jeden list někdy spojí dvě strany mezery. Jindy zjistíme, že mezi nimi chybějí další tři.“

Théo se znovu podíval na brož. „Takže se to může vyřešit.“

„Může.“

„A nemusí.“

„Nemusí.“

Tužkou na podložce ťukl do prázdného místa, ale nic do něj nenapsal.

Tužka se konečně rozběhla po papíře. Théo psal drobným, šikmým písmem, rychleji, než Camille čekala; přesto musel dvakrát zvednout ruku, aby do řádku vměstnal poslední slovo. Jeho sešit už nebyl prázdný. Mezi poznámkami byly šipky, čtverce, dvě podtržení a na okraji otazník, který nevypadal jako značka pro ni. Camille se na něj dívala o vteřinu déle, než bylo nutné. „Vy si to píšete rukou?“

Théo přikryl část stránky dlaní, jako by ho přistihla při něčem soukromém. „Jo. Je to rychlejší.“

„Není.“ Odpověděla dřív, než jí došlo, že přesně takhle na něj nesmí mluvit, pokud chce, aby si chyby nechal ukazovat i příště.

Théo ale zvedl hlavu. „Ale pamatuju si to líp.“ V jeho hlase nebyla omluva.

Camille pokrčila rameny. „Tablet by vám vydržel do první kávy.“ Na okamžik se podíval k tašce, kde měl prasklý obal přístroje, a zčervenal. Sešit však nezavřel.

Camille mu podala bavlněnou pásku s vytištěnými značkami a nechala ho porovnat rozměry s katalogizačním záznamem. Zatímco pracoval, otevřela zásuvku s dokumenty. Každá složka měla číslo, každá fotografie popis a každý popis člověka, který za něj odpovídal. To uspořádání bylo uklidňující jen z dálky. Zblízka se podobalo mapě přístavu, v němž některé lodě připluly bez nákladu a jiné bez jména. Vytáhla kopii curyšského záznamu, položila ji před Théa a sledovala, zda si všimne formulace o soukromé sbírce. Všiml. „Tohle je všechno?“ zeptal se.

„Tohle je všechno, co máme pro ten okamžik.“

„A předtím?“

Camille zavřela zásuvku. „Předtím máme rok 1938.“ Théo obrátil list proti světlu, jako by se na rubu mohla objevit chybějící léta. Pak ho vrátil na stůl. Nezkusil nabídnout vlastní příběh. To byl pro dnešek lepší výsledek než správně určit kov.

Potom společně připravili nové pracovní fotografie. Camille položila vedle předmětu měřítko a barevnou kartu, zkontrolovala, že žádný jejich okraj neleží pod broží, a zhasla stropní zářivku, která na safíru vytvářela druhý bílý odlesk. Théo stál u fotoaparátu a čekal na pokyn. První snímek pořídil příliš shora; kov vypadal ploše a rytina na rubu se ztratila. Druhý byl ostrý, ale na leštěné hraně zůstal odraz jeho rukávu. Camille mu neřekla, aby jej smazal. Nechala ho oba záběry pojmenovat, uložit a označit jako pracovní pokusy. „Chybu nemažeme jen proto, že už ji nechceme vidět,“ řekla. „Jinak se příště vrátí jako první verze.“

U třetího snímku posunul světlo sám. Safír si zachoval barvu, osazení bylo čitelné a na kovu nezůstal člověk, který stál mimo záběr. Théo se spokojeně nadechl, ale Camille ještě porovnala čas fotoaparátu s časem na počítači. Lišily se o minutu. Nechala ho odchylku zapsat do poznámky místo toho, aby hodiny beze stopy přenastavil. Minuta neměnila nic na tom, co brož byla. Měnila jen přesnost tvrzení o tom, kdy vznikl její obraz. Théo přikývl a poprvé se nezeptal, zda je to opravdu nutné.

Když fotografie nahráli, systém požadoval jméno odpovědné osoby. Théo automaticky vybral Camille. Ona pole smazala a napsala jeho.

„Ale vy jste to kontrolovala,“ namítl.

„Kontrolovala jsem výsledek. Vy jste pořídil snímek.“ Vedle jeho jména pak přidala své do kolonky ověření. Dvě odpovědnosti se nesměly sloučit jen proto, že byly vykonány u stejného stolu.

Théo sledoval obrazovku, jako by jej rozdělení znepokojilo. „A když je to špatně?“ zeptal se.

„Pak bude přesně vidět, kdo udělal chybu a kdo ji přehlédl.“ Camille formulář uložila. „To není trest. To je možnost chybu najít.“

V mnoha institucích se odpovědnost rozdělovala tak dlouho, až nepatřila nikomu. Jeden člověk předmět přinesl, druhý zapsal, třetí schválil, čtvrtý věřil, že předchozí tři ověřili totéž. Camille se snažila, aby v jejích záznamech každý podpis označoval konkrétní úkon, ne obecnou přítomnost u procesu. Nebylo to oblíbené. Lidé raději podepisovali celek, protože celek se dal obhajovat větou, že postupovali podle ostatních. Jednotlivý krok zůstával příliš blízko ruce, která ho provedla.

Théo zadal své iniciály znovu, tentokrát bez pobídnutí. Jeho písmena na obrazovce vypadala menší než na papíře. Camille mu neřekla, že časem se podpis stane pohybem, při němž člověk přestane myslet na vlastní jméno. Právě tehdy je třeba zpomalit.

Théo přečetl kontrolní údaje o tabatěrce bez zaváhání. U brože začal: „Curych, 1951…“

Camille mu položila prst vedle nadpisu kolonky. „Co teď zapisujete?“

Zarazil se. „Původ. Ne, tohle je prodej.“

„Tak ještě jednou.“

„Paříž, 1861.“ Opravil řádek a připojil iniciály. Napsal je příliš velké. U poznámky zvedl tužku. „Sem mám dát nejasné?“

„Napište přesně, co je nejasné.“

Théo začal psát chybějící doložení vlastnictví mezi roky 1938 a 1951. Na konci řádku mu došlo místo.

„Můžu pokračovat pod tím?“

Camille přikývla. Když list vrátil, přečetla oba řádky, ne jen ten opravený.

Camille si jeho zápis zkontrolovala, aniž vzala sešit do ruky. Čísla stála vedle sebe a mezi nimi dlouhá vodorovná čára. Théo ji nakreslil nejspíš proto, aby spojil dva letopočty, ale Camille v ní viděla přesný opak: místo, kde spojení neexistovalo. Požádala ho, aby čáru vymazal. Chvíli gumoval, až v papíru zůstal světlejší pruh a drobné šedé žmolky. „Teď tam není nic,“ řekl.

„Právě.“ Pak mu ukázala, jak místo čáry použít hranaté závorky a poznámku, která popisovala oba krajní doklady, aniž mezi nimi vytvářela cestu. Byla to nepatrná úprava v pracovním sešitu, který kromě něj možná nikdo neuvidí, ale Camille na ní

trvala. Zvyk nezačínal ve chvíli, kdy člověk psal katalogový záznam pro veřejnost. Začínal v soukromé poznámce, u níž si namlouval, že přesnost ještě není důležitá.

Předměty ukládali odděleně. Camille nejprve zvedla tabatěrku, zavřela její volné víčko a položila ji do mělké krabičky s modrou vložkou. Ohmatané stříbro se v měkkém lůžku přestalo kývat. Rytina zmizela v okamžiku, kdy krabičku zakryla, ale nic z toho, co potvrzovala, se tím neztratilo. Brož přišla na řadu potom. Camille ji držela jen za okraj a safír se při pohybu pod lampou rozsvítil tak čistě, až se na okamžik zdálo, že šperk nemůže mít nic společného s prázdnými lety v dokumentech. Uložila ho do druhé krabičky, připojila štítek a nechala víko ještě otevřené. Théo vedle ní znovu psal. Šustění papíru bylo v malé místnosti hlasitější než ventilace.

„Co si zapisujete teď?“ zeptala se. Théo jí sešit ukázal. Na posledním řádku stálo: Cena není totéž co jistota. Camille větu přečetla dvakrát. Nebyla to její formulace, a proto ji potěšila víc, než dala najevo. „To jsem neřekla.“

„Já vím.“

„A je to přesné?“

Théo se podíval na obě krabičky. „Ještě nevím.“ Camille přikývla. Tohle byla odpověď, kterou se člověk v jejich práci učil dlouho a potom se ji musel učit znovu pokaždé, když na stole přistál předmět krásnější než jeho doklady. Zavřela víko nad brož. Modrý kámen zmizel a v kanceláři zůstaly dvě stejně nenápadné krabičky, jedna s příběhem pevnějším než její kov, druhá s kovem těžším než její doložená cesta.

Théo si přetáhl gumičku přes sešit a odnesl tabatěrku podle čísla na štítku. Camille zůstala s brož sama. Pod zářivkou teď ležela jen její krabička a kopie záznamu z roku 1951. Třináct let na papíře nezabíralo žádné místo; byla to vzdálenost mezi dvěma řádky, kratší než šířka jejího prstu. Přesto měla větší váhu než zlato uvnitř. Camille založila kopii do desek a krabičku zvedla. Připadala jí lehká, skoro nepřiměřeně lehká vzhledem k tomu, kolik otázek nesla. Když odcházela, zhasla lampu, zavřela dveře a zkusila kliku. Udělala to pokaždé, i když slyšela, jak zámek zapadl. Oba předměty zůstaly oddělené a stále ne stejně jisté.